

УДК 342.95

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ДОЗВІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

Віктор ЛЕЩИНСЬКИЙ,
кандидат наук з державного управління

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена систематизації принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування, обґрунтуванню напрямів подальших досліджень принципів дозвільної діяльності в зазначеній сфері. Обґрунтовано доцільність виділення двох груп принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування за критерієм об'єкта їх впливу. До першої групи необхідно зарахувати принципи подальшого розвитку організації дозвільної системи у сфері містобудування. Ними визначено забезпечення безпеки життєдіяльності людини та діяльності держави; забезпечення безпеки в ключових сферах суспільного життя (економіка, екологія, громадська безпека тощо). До другої групи зараховано принципи власне здійснення дозвільної діяльності у сфері містобудування.

Ключові слова: суб'єкти публічної адміністрації, дозвільна діяльність, сфера містобудування, державне управління, принципи, ліцензування.

SYSTEM OF PRINCIPLES OF LICENSING ACTIVITIES IN THE SPHERE OF TOWN PLANNING

Viktor LESHCHYNSKYI,
Candidate of Sciences in Public Administration

SUMMARY

The article is devoted to systematization of principles of permitting activity in the field of urban planning, substantiation of directions of further researches of principles of permitting activity in the specified sphere. The expediency of distinguishing two groups of principles of permitting activity in the field of town planning under the criterion of the object of their influence is substantiated. The first group should include the principles of further development of the organization of the permitting system in the field of town planning. They determined: ensuring the safety of human life and the activities of the state; ensuring security in key areas of public life (economy, ecology, public security, etc.). The second group includes the principles of own permitting activities in the field of town planning.

Key words: subjects of public administration, permitting activity, sphere of town planning, public administration, principles, licensing.

SISTEM DE PRINCIPII ALE ACTIVITĂȚII DE AGREMENT ÎN DOMENIUL PLANIFICĂRII URBAINE

REZUMAT

Articolul este dedicat sistemizării principiilor de autorizare a activității în domeniul urbanismului, fundamentarea direcțiilor cercetărilor ulterioare ale principiilor de autorizare a activității în sfera specificată. Este justificată oportunitatea de a distinge două grupuri de principii ale activității în domeniul dezvoltării urbane sub criteriul obiectului lor de influență. Primul grup ar trebui să includă principiile dezvoltării ulterioare a organizării sistemului de autorizare în domeniul dezvoltării urbane. Au stabilit: asigurarea siguranței vieții omului și a activităților statului; asigurarea securității în domeniile-cheie ale vieții publice (economie, ecologie, securitate publică etc.). Al doilea grup include principiile activităților de autorizare proprii în domeniul dezvoltării urbane.

Cuvinte cheie: subiecte ale administrației publice, activități care permit, sfera urbanismului, administrației publice, principii, licențiere.

Постановка проблеми. Неодмінним складником теоретичних засад здійснення дозвільної діяльності у сфері містобудування є вироблення системи її принципів. Недостатність наукової уваги щодо цього зумовлює наявність проблем як комплексного теоретичного характеру (наприклад, співвідношення принципів дозвільної діяльності та принципів надання адміністративних послуг), так і практичного, правозастосовного характеру (невідповідність засобів правового регулювання реальним суспільним відносинам у сфері містобудування) [5, с. 50]. Дозвільна діяльність у сфері містобудування сьогодні регулюється значною кількістю законів і підзаконних нормативних актів. Зокрема, тільки серед законів, що безпосередньо стосуються цієї сфери необхідно вказати Закон України

«Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 № 2806-IV [6], Закон України «Про основи містобудування» від 16.11.1992 № 2780-XII [7], Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI [8], Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 19.05.2011 № 3392-VI [9], Закон України «Про архітектурну діяльність» від 20.05.1999 № 687-XIV [10], а також деякі інші. Підзаконних же нормативних актів, які тим чи іншим чином визначають правовідносини дозвільної діяльності в цій сфері, можна налічити декілька десятків. У зв'язку із цим на сторінках юридичної літератури неодноразово зустрічаються пропозиції щодо проведення кодифікації будівельного законодавства [3, с. 5; 11],

передбачається вироблення засад конкретних інститутів правового регулювання містобудівної діяльності. Одним із таких інститутів є й дозвільна діяльність у цій сфері.

Актуальність теми дослідження. Створення єдиних теоретичних засад здійснення дозвільної діяльності у сфері містобудування є актуальною проблемою. Про це свідчать як нормативні джерела (насамперед положення розділу 4 Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р [1] щодо напрямів заходів удосконалення адміністративних процедур і послуг), так і результати проведених комплексних досліджень у цій сфері [2, с. 14; 3, с. 93]. Окремо необхідно відмітити Концепцію публічного управління у сфері містобудівної діяльності, якою передбачено, зокрема, такі пріоритети, що мають стосунок до принципів дозвільної діяльності в цій сфері: реформування системи управління у сфері містобудування; підвищення значення громадянського суспільства щодо прийняття рішень із питань містобудування; максимальна автоматизація дозвільної діяльності [4].

Стан дослідження. Тематика поняття й системи принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування не отримала комплексного висвітлення в актуальних дослідженнях. Необхідно відмітити лише напрацювання, присвячені окремим суміжним аспектам: засади адміністративних процедур дозвільної діяльності (О.В. Стукаленко, 2017 р. [3, с. 96, 97, 115]), окремі проблеми застосування дозвільних процедур (К.О. Рибак, 2018 р. [2, с. 161–165]), принципи надання адміністративних послуг (П.В. П'ятков, 2015 р. [12]). Істотне значення мають дослідження, присвячені загальнотеоретичним питанням: принципам здійснення дозвільної діяльності загалом (О.В. Джафарова, 2015 р. [13]), принципам діяльності органів публічної влади у сфері містобудування (Є.А. Неборський, 2019 р.) [14].

Метою та завданням статті є систематизація принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування, обґрунтування напрямів подальших досліджень принципів дозвільної діяльності в зазначеній сфері.

Виклад основного матеріалу. Недостатність наукових напрацювань щодо визначення принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування зумовлює необхідність звернення до результатів вищого рівня узагальнення. Зокрема, О.В. Джафарова під час визначення принципів здійснення дозвільної діяльності органами публічного адміністрування виходить із таких категорій, як принципи належного урядування та належної адміністрації, принципи регуляторної (дозвільної) політики держави. Перші зумовлюють базу характеристики принципів здійснення дозвільної діяльності. Другі визначають вихідні засади не тільки власне здійснення дозвільної діяльності, а й пріоритетів правового регулювання цієї сфери. Зокрема, виділено три групи принципів регуляторної політики: принципи безпеки держави та людини, що закладають головний напрям розвитку правових засобів здійснення дозвільної діяльності; принципи, що відображають визначальні пріоритети здійснення дозвільної діяльності: забезпечення економіки, екологічно, громадської безпеки тощо; принципи, що відображають специфіку здійснення дозвільної діяльності в певних сферах суспільних відносин. Остання категорія формується за конкретними сферами дозвільної діяльності, зокрема виділяються принципи здійснення: ліцензування, реєстрації, стандартизації та сертифікації, провадження акредитації, здійснення дозвільної діяльності тощо [13, с. 12–13; 15, с. 87].

На основі принципів належної адміністрації й належного урядування виділено загальні та особливі (проце-

дурні) принципи дозвільної діяльності, що здійснюються органами публічної адміністрації. До загальних принципів зараховано верховенство права, законність, відкритість, пропорційність (відповідність ужитих заходів наслідкам, що досягаються); підконтрольність суб'єктів дозвільної діяльності, в тому числі судовий контроль; відповідальність. До процедурних принципів зараховано доступність надання органами публічної адміністрації послуг; неупередженість; участь заявника у прийнятті рішення; заснованість на законі; прозорість [13, с. 22–23; 15, с. 89]. Коментуючи позицію О.В. Джафарової, необхідно враховувати виділення вченою широкого змісту поняття дозвільної діяльності: як правового засобу правового регулювання широкого кола суспільних відносин [15, с. 83]. Це пояснює включення до принципів здійснення дозвільної діяльності не тільки власне розгляду уповноваженими суб'єктами індивідуальних адміністративних справ, а й принципів побудови засад здійснення такої діяльності, що безперечно мають ураховуватися і під час її здійснення. Тому це можна відмітити позитивною рисою позиції О.В. Джафарової.

З подібних засад наукового дослідження виходить М.М. Романяк, визначаючи принципи дозвільної діяльності щодо екологічної безпеки. Виділяються три групи принципів: загальні принципи державного управління; групові принципи – дозвільної діяльності у сфері господарювання; спеціальні принципи – власне у сфері забезпечення екологічної безпеки [16, с. 75].

Іншою групою наукових напрацювань, що підлягають урахуванню, є позиції щодо принципів діяльності суб'єктів публічної адміністрації. Без дослідження зазначених надбань результати цієї роботи були б неповними, адже дозвільна діяльність є лише одним із напрямів роботи суб'єктів публічної адміністрації, а тому зазначені напрацювання можуть розглядатися як «загальна частина» стосовно дозвільної діяльності.

Визнаною юридичною спільнотою можна вважати наукову позицію С.В. Прийми стосовно принципів застосування норм права як визначальних принципів діяльності суб'єктів публічної адміністрації. Учений виділяє такі принципи, як справедливості, законності, добросовісності, пропорційності, обґрунтованості, доцільності (корисний ефект), розумності, своєчасності. Науковець указує на невичерпність зазначеного переліку. При цьому принцип справедливості вноситься на перше місце й в аспекті діяльності суб'єктів публічного адміністрування означає таке. По-перше, рівне ставлення суб'єкта публічної адміністрації до всіх категорій учасників правовідносин (формальний бік). По-друге, застосування однакових критеріїв під час вирішення індивідуальних юридичних справ, завдяки чому досягається рівний розподіл суспільних благ між усіма учасниками адміністративних правовідносин (змістовий бік). Конкретним вираженням його є однакове застосування процедурних правил під час вирішення адміністративних справ [17, с. 623–625, 738, 739, 741]. Наведені принципи можна без перебільшення назвати засадами дозвільної діяльності у сфері містобудування. Зокрема, така вимога, як вимога своєчасності, має особливе значення для забезпечення належного здійснення містобудування, оскільки така діяльність є тісно пов'язаною з певними графіками проведення робіт, виникненням прогресуючих збитків у разі їх недотримання. Крім того, містобудівна діяльність у переважній своїй частині здійснюється на підприємницьких засадах, що теж актуалізує таку вимогу. Значення ж таких вимог, як справедливості, законності, добросовісності, виявляється в неодноразово висловлюваних сьогодні пропозиціях запровадити здійснення дозвільної діяльності у сфері містобудування за допомогою

електронних засобів, що виключало б корупційні ризики під час прийняття рішень [5, с. 50].

З подібних засад визначення принципів діяльності суб'єктів публічної адміністрації виходить й Є.А. Неборський, опрацьовуючи засади діяльності суб'єктів публічної влади у сфері містобудування. Дослідник виділяє два блоки зазначених принципів: загальні та спеціальні. Загальні принципи визначають загальні засади діяльності суб'єктів публічної влади, що виходять за межі сфери містобудування. Спеціальні принципи відображають специфіку діяльності суб'єктів публічної влади в містобудуванні мають бути закріплені в містобудівному законодавстві [14, с. 41].

О.В. Стукаленко зосереджується на виділенні засад адміністративних процедур дозвільної діяльності у сфері містобудування, тобто виходить із більш вузького розуміння дозвільної діяльності, аніж О.В. Джафарова. При цьому визначальними засадами відповідних адміністративних процедур наводяться такі. По-перше, становлять певну послідовність адміністративних актів уповноважених суб'єктів, що здійснюються з метою виконання своїх повноважень, розгляд і вирішення індивідуально визначених адміністративних справ. По-друге, спрямовуються на створення умов реалізації суб'єктивних прав щодо зайняття містобудівною діяльністю [3, с. 78–90, 115]. Щодо позиції О.В. Стукаленко можна висловити деякі зауваження. По-перше, дослідник не виділяє специфіку адміністративних процедур у досліджуваній сфері, обмежуючись фактично констатацією можливості застосування до таких процедур загальних положень про адміністративну процедуру. По-друге, викликає заперечення визначення спрямованості розглядуваних адміністративних процедур – створення умов для реалізації суб'єктивних прав, адже дозвільна діяльність за своєю природою спрямована на підтримання балансу між публічним і приватним інтересом, забезпечення безпеки під час здійснення видів діяльності, що можуть становити суспільну небезпеку чи небезпеку щодо окремих осіб, про що слушно зауважує О.В. Джафарова [13, с. 21–22].

К.О. Рибак, досліджуючи містобудування як об'єкт правового регулювання засобами адміністративного права, не формулює окремих принципів здійснення дозвільної діяльності в цій сфері, обмежуючись висновками щодо окремих питань дозвільної діяльності: реалізація дозвільних процедур як умова здійснення містобудівної діяльності, місця документів дозвільного характеру серед інших документів у сфері містобудівної діяльності, загальне окреслення деяких проблем дозвільних процедур тощо [2, с. 36–37, 54–55, 86].

Відсутність чітких висновків науковців стосовно принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування зумовлює необхідність урахування сутності дозвільної діяльності в досліджуваній сфері з урахуванням її особливостей. Так, не можна не відмітити значний ризик настання негативних наслідків неналежного здійснення містобудівної діяльності, зокрема порушення стандартів і правил будови, використання неякісних матеріалів. Руйнування об'єктів будівництва, неналежна робота інфраструктури може мати істотні наслідки як для окремих осіб, так і для забезпечення нормальної життєдіяльності регіону загалом. Тому особливе значення набуває такий складник спрямованості дозвільної діяльності, як забезпечення безпеки діяльності у відповідній сфері, недопущення порушень прав інших осіб, державних чи суспільних інтересів чи завдання ним шкоди. Саме на такий напрям указує О.В. Джафарова, характеризуючи напрями реалізації державної політики в дозвільній сфері [13, с. 22]. Отже, визначальним напрямом дозвільної діяльності у сфері містобудування має бути

визначено забезпечення безпеки здійснення цієї діяльності.

Під час визначення системи принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування вихідними необхідно визнати наукові здобутки О.В. Джафарової стосовно виділення не тільки принципів власне дозвільної діяльності, а й принципів формування державної регуляторної політики [13, с. 23]. Ці принципи мають вихідне значення в тому числі й для діяльності суб'єктів публічної влади у сфері містобудування, оскільки задають конкретні цінності, що мають бути реалізовані зазначеними суб'єктами під час здійснення дозвільної діяльності. Такий висновок впливає з положень щодо справедливості, добросовісності, пропорційності й інших сучасних засад діяльності органів публічної адміністрації, що вимагають від них не тільки застосування буквального тлумачення норм права, а й урахування призначення тих чи інших норм.

З огляду на викладене, доцільним є виділення двох груп принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування за критерієм об'єкту їх впливу. До першої групи необхідно зарахувати принципи подальшого розвитку організації дозвільної системи у сфері містобудування. Ними визначено забезпечення безпеки життєдіяльності людини та діяльності держави; забезпечення безпеки в ключових сферах суспільного життя (економіка, екологія, громадська безпека тощо). До другої групи необхідно зарахувати принципи власне здійснення дозвільної діяльності у сфері містобудування. У межах цієї групи за критерієм правової природи норм, щодо яких вони застосовуються, необхідно виділити матеріальні та процедурні принципи. Матеріальними необхідно визначити верховенство права, законність, відкритість, пропорційність, підконтрольність, відповідальність. Процедурними необхідно визначити доступність актів дозвільного характеру, неупередженість суб'єкта здійснення дозвільної діяльності, участь заявника в прийнятті рішення, прозорість, своєчасність.

В аспекті надання адміністративних послуг принцип відкритості та прозорості означає створення умов для отримання споживачем адміністративної послуги всієї необхідної інформації для реалізації своїх передбачених законом прав у зв'язку з наданням такої послуги. Це може бути інформація про окремі дії, з яких складається адміністративна послуга, суб'єкта її надання, систему адміністративних послуг у конкретному Центрі надання адміністративних послуг або ж щодо системи адміністративних послуг загалом [18, с. 87]. Принцип відкритості та прозорості в діяльності публічної адміністрації належить до одних із принципів належного врядування. При цьому відкритість і прозорість фактично є досить тісно пов'язані один із одним. О.В. Джафарова виділяє принцип прозорості як процедурний, з огляду на його тісний зв'язок із дотриманням суб'єктом дозвільної діяльності процедури її здійснення [19, с. 45]. Утім, на нашу думку, така вимога охоплюється принципом заснованості на законі. Тому в аспекті містобудівної діяльності вважаємо, що принцип прозорості охоплюється принципом заснованості на законі.

Отже, склад принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування загалом відповідає складу принципів здійснення дозвільної діяльності як такої. Утім підвищена суспільна безпека містобудівної діяльності як її характерна особливість зумовлює наявність специфічного змісту окремих принципів і їх реалізації.

Так, застосування електронних систем під час здійснення дозвільних процедур зумовлює необхідність точного введення вихідних даних для отримання конкретного дозволу. Ключове значення має жорстке дотримання мінімальних вимог для отримання конкретного дозволу. У цьому вбачається особливість, зокрема, принципу

пропорційності, адже в разі навіть невеликого відхилення від мінімальних вимог у видачі певного дозволу має бути відмовлено, незважаючи на майнові та інші наслідки, які це може потягнути для особи-заявника. І відповідна електронна система дійсно відмовить у видачі такого дозволу. Отже, у цьому разі принцип пропорційності набуває значення не тільки стосовно прийняття рішення в конкретному випадку, а й стосовно врегулювання (формування державної політики) дозвільної системи.

З огляду на виняткове громадське значення містобудівної діяльності, особливого характеру набуває принцип участі в прийнятті рішення. Зазначений принцип, що належить до принципів належного врядування, передбачає погодження з громадою визначення проблем суспільного життя та шляхів їх вирішення. При цьому громадськість має право брати участь в обговоренні конкретних питань, залучати інших членів громадськості до участі в обговоренні. Суб'єкт публічної адміністрації зобов'язаний надавати громадськості інформацію, необхідну для реалізації зазначених прав; надавати передбачені законом можливості впливу на прийняття остаточного рішення; повідомляти про значення участі представників громадськості в досягненні прийнятого рішення [19, с. 43–44]. Сьогодні відмічається брак засобів участі громадськості у вирішенні питань містобудування. Одним зі шляхів вирішення проблем бачиться надання статусу загальнодоступних документам, що подаються з метою здійснення дозвільної діяльності, а також документів, що отримуються внаслідок здійснення дозвільних актів [5, с. 50]. На рівні науково-теоретичних публікацій зазначається про необхідність комплексного вдосконалення механізмів громадського контролю щодо здійснення дозвільної діяльності [20, с. 44]. За таких обставин принцип участі в прийнятті рішення необхідно зарахувати не тільки до принципів розгляду конкретної адміністративної справи, а й до принципів організації дозвільної системи у сфері містобудування.

Істотного значення, крім того, набуває дотримання принципу своєчасності прийняття рішення. Зокрема, на відміну від більшості дозвільних процедур (наприклад, щодо отримання дозволу на придбання зброї), затягування вчинення акта дозвільного характеру у сфері містобудування може мати істотні негативні наслідки не тільки для конкретної особи, а й для суспільних чи навіть державних інтересів. Тому забезпечення оперативності прийняття рішень є однією з основних вимог не тільки стосовно прийняття рішення в конкретній адміністративній справі, а й стосовно організації власне дозвільної системи. Тобто цей принцип, як і принцип пропорційності, теж входить до обох виділених груп принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування.

Проведене дослідження дає підстави для таких висновків:

1. Доцільним є виділення двох груп принципів дозвільної діяльності у сфері містобудування за критерієм об'єкта їх впливу. До першої групи необхідно зарахувати принципи подальшого розвитку організації дозвільної системи у сфері містобудування. Ними визначено забезпечення безпеки життєдіяльності людини та діяльності держави; забезпечення безпеки в ключових сферах суспільного життя (економіка, екологія, громадська безпека тощо). До другої групи необхідно зарахувати принципи власне здійснення дозвільної діяльності у сфері містобудування.

Поточний стан організації дозвільної системи у сфері містобудування, а також її специфіка як об'єкта дозвільної діяльності зумовлює включення до першої групи додаткових принципів: пропорційності, участі в прийнятті рішення, своєчасності. Такий підхід відображає актуальні шляхи розвитку чинної дозвільної системи щодо ство-

рення умов реалізації відповідних принципів під час розгляду індивідуальних адміністративних справ.

2. У межах другої групи за критерієм правової природи норм необхідно виділити матеріальні та процедурні принципи. Матеріальними принципами необхідно визначити верховенство права, законність, відкритість, пропорційність, підконтрольність, відповідальність. Процедурними необхідно визначити доступність актів дозвільного характеру, неупередженість суб'єкта здійснення дозвільної діяльності, участь заявника в прийнятті рішення, своєчасність.

3. Реалізація вказаних принципів під час подальшої організації дозвільної системи у сфері містобудування становить перспективний напрям подальших наукових досліджень.

Список використаної літератури:

- Деякі питання реформування державного управління України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 55. Ст. 1919.
- Рибак К.О. Містобудівна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2018. 275 с.
- Стукаленко О.В. Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 376 с.
- Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності. URL: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/Kontseptsiya-na-sayt.pdf> (дата звернення: 08.01.2020).
- Гусаков В., Рева С. Дозвільна система. *Концепція публічного управління у сфері містобудівної діяльності* : збірник аналітичних матеріалів. Київ, 2019. 369 с. URL: <http://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/dep-dmba/news/Conc.pdf> (дата звернення: 10.01.2020).
- Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності : Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV. *Офіційний вісник України*. 2005. № 39. Ст. 2429.
- Про основи містобудування : Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 52. Ст. 683.
- Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. *Офіційний вісник України*. 2011. № 18. Ст. 735.
- Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності : Закон України від 19.05.2011 № 3392-VI. *Офіційний вісник України*. 2011. № 45. Ст. 1824.
- Про архітектурну діяльність : Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. *Офіційний вісник України*. 1999. № 24. Ст. 1089.
- Мамонтов І.О., Семко В.Л. Структурні компоненти кодифікації будівельного права України. *Будівельне право: проблеми теорії і практики* : збірник наукових праць (матеріали Трьох наук.-практ. конф. (Київ, 4 грудня 2019 р.)) : у 2 ч. / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ – Тернопіль : Економічна думка, 2019. Ч. 2. 175 с. С. 12–15.
- П'ятков П.В. Забезпечення законності надання адміністративних послуг у галузі містобудування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / УДФС України. Київ, 2016. 230 с.
- Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: адміністративно-правові засади : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. 39 с.
- Неборський Є.А. Методи та принципи діяльності суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері містобудування. *Право і безпека*. 2019. № 2 (73). С. 37–42.

15. Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: адміністративно-правові засади : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. 625 с.

16. Романяк М.М. Адміністративно-правові засади дозвільної діяльності у сфері забезпечення екологічної безпеки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун-т Держ. податк. служби України. Ірпінь, 2010. 183 с.

17. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Харків : Право, 2016. Т. 3 : Загальна теорія права / редкол. : О.В. Петришин та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 952 с.

18. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративні послуги» / за заг. ред. В.П. Тимошука. Київ : ФОП Москаленко О.М. 392 с.

19. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтєвський, О. Кузьменко, С. Стеценко. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.

20. Сергієнко О.В. Дозвільна система в будівництві як сукупність об'єктів громадянського контролю у сфері містобудівної діяльності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Державне управління»*. 2018. № 2 (68). Т. 29. С. 41–45.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Лещинський Віктор Петрович – кандидат наук з державного управління

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Leshchynskiy Viktor Petrovych – Candidate of Sciences in Public Administration

0971713748@ukr.net